

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
3464-20

meddelad i Stockholm den 8 september 2021

KLAGANDE

Allmänna ombudet för socialförsäkringen
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 28 april 2020 i mål nr 6525-19

SAKEN

Sjukersättning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

1. En person som på grund av sjukdom inte kan försörja sig själv genom arbete har under vissa förutsättningar rätt till sjukersättning. Beroende på hur nedsatt arbetsförmågan är lämnas sådan ersättning som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Om arbetsförmågan senare förbättras, ska rätten till sjukersättning omprövas.

Dok.Id 244746

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax

Expeditionstid
måndag–fredag
09:00–12:00
13:00–16:00

DOM

Mål nr
3464-20

2. AA beviljades från och med augusti 2004 en fjärdedels sjukersättning och kunde därmed med bibehållen rätt till ersättning arbeta upp till tre fjärdedelar av ett heltidsarbete. Efter en tid började hon arbeta som personlig assistent. I arbetet ingick både aktiv arbetstid och s.k. väntetid.
3. Med väntetid avses tid under natten när den personliga assistenten måste vara på plats för att kunna hjälpa den assistansberättigade om behov av det uppstår. Under väntetid har assistenten i regel rätt att sova i den mån arbetsuppgifterna medger det. Timlönen under sådan tid är därför betydligt lägre än under aktiv arbetstid.
4. Det kom till Försäkringskassans kännedom att AA under fyra månader i slutet av 2017 hade haft en arbetstid som – aktiv arbetstid och väntetid sammantaget – översteg tre fjärdedelar av ett heltidsarbete. Mot den bakgrunden bedömde Försäkringskassan att AAs arbetsförmåga inte längre var nedsatt med minst en fjärdedel och beslutade att dra in hennes sjukersättning från och med februari 2018.
5. Allmänna ombudet för socialförsäkringen överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Göteborg och yrkade att AA skulle ges fortsatt rätt till sjukersättning samt anförde följande.
6. Under de aktuella månaderna översteg AAs totala arbetstid tre fjärdedelar av heltid men den aktiva arbetstiden understeg tre fjärdedelar. Väntetid kan, om inget händer, innebära flera timmars ostörd sömn för assistenten och ersätts därför lägre än aktiv arbetstid. Timmar med väntetid på natten bör då inte räknas på samma sätt som timmar med aktivt arbete och arbetsförmågan således inte bedömas enbart utifrån antalet avlönade timmar.
7. Förvaltningsrätten avslog överklagandet och uttalade följande. Eftersom AA under väntetiden har stått till arbetsgivarens förfogande på arbetsstället för att vid behov kunna utföra arbete ska även denna tid betraktas som arbetstid. Att ersättningen för väntetiden är lägre än för aktiva arbetstimmar saknar betydelse då

DOM

Mål nr
3464-20

det är arbetsförmågan som ska bedömas. Av den redovisade arbetstiden framgår att AA har uppvisat en arbetsförmåga som överstiger tre fjärdedelar. Försäkringskassan har därför haft fog för sitt beslut att dra in hennes sjukersättning.

8. Allmänna ombudet överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg som gjorde samma bedömning som förvaltningsrätten och avslag överklagandet.

YRKANDEN M.M.

9. *Allmänna ombudet för socialförsäkringen* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva underinstansernas avgöranden och förklara att AA har fortsatt rätt till en fjärdedels sjukersättning från och med februari 2018.
10. AA anser att överklagandet ska bifallas.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

11. Frågan i målet är om arbete som personlig assistent under väntetid ska anses innebära att en försäkrad har uppvisat en förbättrad arbetsförmåga och om grund för att minska tidigare beviljad sjukersättning därmed föreligger.

Rättslig reglering m.m.

12. I 33 kap. 5 § första stycket socialförsäkringsbalken anges att en försäkrad vars arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan och som var försäkrad vid försäkringsfallet under vissa förutsättningar har rätt till sjukersättning. Enligt 6 § krävs att arbetsförmågan kan anses stadigvarande nedsatt och att åtgärder som avses i 27 kap. 6 § samt i 29–31 kap. – i huvudsak medicinsk

DOM

Mål nr
3464-20

respektive arbetslivsinriktad rehabilitering – inte bedöms kunna leda till att den försäkrade återfår någon arbetsförmåga.

13. Enligt 33 kap. 4 § lämnas sjukersättning tills vidare. Av 9 § följer att sjukersättning lämnas som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån.
14. När det bedöms hur nedsatt arbetsförmågan är ska Försäkringskassan enligt 10 § beakta den försäkrades förmåga att försörja sig själv genom förvärvsarbete på arbetsmarknaden. Av 11 § framgår att bedömningen av hur nedsatt arbetsförmågan är ska göras efter samma grunder oavsett på vilket sätt prestationsförmågan är nedsatt och i förhållande till ett heltidsarbete.
15. I 36 kap. 19 § första stycket föreskrivs att om arbetsförmågan förbättras för en försäkrad som får sjukersättning, ska rätten till förmånen omprövas. I andra stycket anges att en försäkrad som har uppvisat en arbetsförmåga som han eller hon antogs sakna när beslutet om sjukersättning fattades ska, om inte annat framkommer, antas ha en förbättrad arbetsförmåga.
16. Av 9 a § andra stycket lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade följer att med väntetid avses tid under den enskildes dygnsvila när en assistent behöver vara tillgänglig i väntan på att den enskilde behöver hjälp utan att det är fråga om tillsyn.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

17. Avgörande för bedömningen av i vad mån arbetsförmågan är nedsatt är den tid som den försäkrade kan arbeta och få en lön som är gängse inom yrkesområdet, ställd i relation till ett heltidsarbete. Vad arbetstiden mer exakt ägnas åt ska i princip inte vägas in vid denna bedömning. Det är en sak mellan arbetsgivaren och arbetstagaren (RÅ 2010 not. 95). Arbetad tid får alltså anses visa på en arbetsförmåga.

DOM

Mål nr
3464-20

18. Under väntetid måste assistenten vara tillgänglig för att vid behov kunna utföra de arbetsinsatser som krävs. Detta förutsätter enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening att det finns en arbetsförmåga som omfattar hela väntetiden, eftersom assistenten under denna tid måste klara av samtliga insatser som kan komma att behövas. Arbete under väntetid ska därför i sin helhet beaktas vid bedömningen av om arbetsförmågan har förbättrats, oavsett om några aktiva arbetsinsatser faktiskt har utförts eller inte. Vid en sådan bedömning ska storleken på ersättningen inte tillmätas någon betydelse.
19. Den tid AA har arbetat under de aktuella månaderna överstiger klart tre fjärdedelar av ett heltidsarbete. Hon har genom detta arbete uppvisat en arbetsförmåga som hon antogs sakna när beslutet om sjukersättning fattades. Försäkringskassans beslut att låta ersättningen upphöra från och med februari 2018 var således riktigt. Överklagandet ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Kristina Ståhl, Kristina Svahn Starrsjö, Ulrik von Essen och Helena Rosén Andersson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Märten Olsson.